

meget skarp Kritik og mener for øvrigt, at de daarlige Forhold, der raade blandt Tyendet, maa tilskrives Garnisonslivets demoraliserende Indflydelse. Han ønsker ligeledes en Ændring i frisindet Retning, og det samme Krav udtales af Venstres Ordfører paa det daværende Tidspunkt, N. Jensen, der erklærer, at Tyendeloven er en Undtagelseslov.

Nu saa sent som i Aar er der fremkommet et lignende Krav som det, der fremsattes i 1874 fra Randers landøkonomiske Selskab, et Krav fra en vis bestemt Samfundsklasses Side — navnlig fra Proprietærerne — om en Skærpelse af Tyendeloven. Det former sig blandt andet i en Afhandling, som staar at læse i „Tidsskrift for Landøkonomi“, hvor der udtales, at hvad der mangler i vor sociale Lovgivning, er en ny Tyendelov og Pryglestraf for Overfald paa sagesløse Personer! Der er dog ingen Tvivl om, at det kun er enlige Røster, som forlange en Skærpelse af Tyendeloven. Særlig inden for Husbondernes Kreds er der en stigende Forstaaelse af, at Grunden til den Løshed, som mange Steder raader blandt Tyendet, ikke er at søge deri, at Tyendeloven ikke giver Husbonden tilstrækkelig Beskyttelse og Ret, men maa søges ikke mindst i den Omstændighed, at Tyendet ikke behandles som Mennesker.

Der foreligger et Par ret interessante Betænkninger, afgivne af meget kyndige og indsigtfulde Mænd. Jeg nævner navnlig en Betænkning afgiven af Sorø Amts landøkonomiske Selskab, hvori det betones, at Lovgivningen betyder ikke meget paa dette Omraade. Hvad det kommer an paa, hvis man vil have et godt og samvittighedsfuldt Tyende, er at behandle det som ens Medmennesker, men i saa Henseende staar det sørgeligt til mange Steder, hedder det i denne Betænkning. Man henviser der bl. a. til en Piece, som er udgiven af en Dyrslæge Lund, hvori han, grundet paa Selvsyn, navnlig paa de større Gaarde, fremkommer med en skarp Kritik af de Boligforhold, der bydes Tyendet, den Kost, man giver dem, og den haarde, studse Behandling og Tiltale, de tidt ere Genstand for. Denne Betænkning af Sorø Amts landøkonomiske Selskab vidner om, at de Mænd, som have forfattet den, ere gaaede til deres Gerning med Villie til at afgive en ikke ensidig Karakteristik af Tyendeforholdene. Betænkningen som Helhed maa siges at tale i Favør af en Beskyttelseslovgivning for Tyendet. — Det har nogen Interesse at se, at man i denne

Betænkning gør opmærksom paa, at den Fremstilling, Dyrslæge Lund i sin Piece om Tyendeforholdet har givet af Boligforholdene, i meget væsentlig Grad er rigtig, idet man selv fremsætter en saadan Kritik. Jeg skal med den højtærede Formands Tilladelse oplæse et ganske kort Uddrag af denne Piece, som det nævnte Selskab gør til sin ved at henvise til den og sige, at saaledes ere Forholdene.

Dyrslæge Lund siger i sin Piece blandt andet: „Saa vel i Pige- som i Karlekamrene udmærke Sengene sig ved deres svinske Udseende, ligesom Svineri i det hele er disse Steders Særpræg. Over disse væmmelige Steder synger Dydens Engel i de mørke Timer mangan Gravsang, i dem tilintetgøres Tilværelsen for Tusinder af Mennesker. Og naar saa Følgerne vise sig, naar den ene efter den anden af disse unge Kvinder maa forlade Tjenesten, saa udbryde de dydige Fruer: „Det er sørgeligt, det er oprørende, at Folk kunne være saa umoralske“. Ja, sørgeligt oprørende er det sandelig; men det oprørende ligger deri, at Forholdene med Nødvendighed føre Sædelighedens Tilintetgørelse blandt Tyendeklassen med sig“.

I en Betænkning, afgiven af Fyns Stifts patriotiske Selskab om Tyendeforholdene, kommer man til det samme Resultat som Søsterforeningen paa Sjælland, det nemlig, at en af de væsentligste Aarsager til det daarlige Forhold blandt Tyendet er at søge i den Omstændighed, at man byder Tyendet saadanne Forhold at leve under, at de faa Ulyst til deres Arbejde, blive dovne og efterladende og ikke skøtte om at blive ret længe i deres Tjeneste. Denne Betænkning er forfattet af Mænd, der høre til Proprietær- og Gaardejerklassen. Formanden for dette Udvalg er den tidligere Agrarpræsident, Andersen-Rosendal. I deres Betænkning siges der angaaende Boligforholdene: „Man tør vistnok paastaa, at de uhyggelige, ofte mørke, fugtige og afsides liggende Sovekamre samt de lidet tiltalende Borgestuer have bidraget meget til, at Tyendet har savnet Følelsen af et Hjemms Hygge, og Misfornøjelsen er blevet endnu større og Sindet bitrere, naar man samtidig saa, hvor meget der blev ofret paa Heste og Kreaturers Velvære“. Det er Proprietærer og Gaardejere, som have afgivet denne Beretning, og i denne Betænkning understrege de samme Herrer Grundene til den Løshed, den Usædelighed, der hersker mellem det fynske Tyende. Der oplyses i Betænkningen, at denne Løshed for et enkelt Pasto-